

VUOSIKERTOMUS
2017

Kulttuuri jos mikä on tulevaisuuden tutkimusta, tuntosarvet entistä parempaan elämään.

Juha Hurme
kirjailija, teatteriohjaaja

SISÄLLYS

Me olemme Kopiosto	2
Vuoden 2017 kohokohdat	2
Toimitusjohtajan katsaus: Valmistautumista muutokseen	4
Luovan työn asialla	6
Toimintaympäristö: Kilpailu oikeuksista ja sisältöjen käyttäjistä kiristyy	8
Luova100 ilmentää luovan työn monimuotoisuutta	10
Tuotteita kehitetään asiakastarpeiden mukaan	12
Tilitykset ja tuet: 35 miljoonaa euroa tekijänoikeuskorvauksia	14
AVEK: Audiovisuaalinen kulttuuri myötätuulessa	16
Tutkimus toiminnan kivijalkana	18
Organisaatio ja jäsenjärjestöt	20
Talous: Kokonaistuotot kasvoivat hieman	22

Vuoden 2017 kohokohdat

Me olemme Kopiosto

Kopiosto on Suomen luovaa alaa kattavimmin edustava tekijänoikeusjärjestö: edustamme 45 jäsenjärjestöme kautta noin 50 000 luovan alan tekijää ja kustantajaa sekä esittävää taiteilijaa. Mahdollistamme tekijänoikeuden suojaamien julkaisujen ja av-teosten vaivattoman ja vastuullisen käytön ja varmistamme, että luovan alan ammattilaiset saavat heille kuuluvat korvaukset teosten käytöstä. Asiakkaitamme ovat oppilaitokset, yritykset ja julkishallinto.

Vuonna 1978 perustettu Kopiosto on voittoa tavoittelematon yhdistys. Toimimme arvojemme mukaisesti avoimesti, yhdessä ja rohkeasti luovan työn asialla.

Teosten käyttömahdollisuudet monipuolistuvat

Laajensimme kuntien kopiointisopimuksen kattamaan myös lehtiaineiston digitoinnin kunnan sisäiseen käyttöön. Tarjosimme kaikille noin 3 000 yritysasiakkaallemme valokopiointilupien lisäksi lehtiaineiston digitointilupaa sisäiseen tiedotuskäyttöön. Kopiointia ja kopioiden käyttämistä koskevaa lupaa tarjosimme ensi kertaa myös varhaiskasvatukseen.

Lehtien digiarkistoja auki tilaajille ja kansalaisille

Kansalliskirjaston kanssa tehty sopimus mahdollistaa kaikkien vuoteen 1929 saakka Suomessa julkaistujen lehtien julkaisemisen verkossa. Myös sanomalehtikustantajat voivat nyt avata omien julkaisujensa vanhoja digitoituja arkistoja lehden tilaajien käyttöön. Ensimmäinen tätä koskeva sopimus tehtiin Helsingin Sanomien kanssa.

➔ digi.kansalliskirjasto.fi

➔ www.hs.fi/aikakone

Tekijänoikeuskoulutusta ja oppimateriaalia

Täydensimme Kopiraattilan koulun pelillistä tekijänoikeusmateriaalia sisällöillä toisen asteen oppilaitoksille ja opettajankoulutukseen. Kopiraattilan koulussa oli vuoden 2017 aikana 126 000 kävijää. Tarjosimme lisäksi kaikille kunnille tekijänoikeuskoulutusta osana tutor-opettajien täydennyskoulutusta digitaalisen opetuksen tukemiseksi.

➔ www.kopiraattila.fi

Lisää lukemista lapsille

Lukuklaani-hankkeessa lahjoitamme yhdessä Suomen Kulttuurirahaston kanssa kaksi miljoonaa euroa lasten lukemisen tukemiseen. Syksyllä 2017 käynnistyi koulukirjastojen kehityskilpailu hankkeen ensimmäisenä vaiheena. Lukuklaani jatkuu syksyyn 2018, jolloin kaikki Suomen ala- ja yhtenäiskoulut saavat lahjoituksena kirjapaketin.

➔ www.lukuklaani.fi

Onnitteluja luovan alan palkituille

Monet jäsenjärjestöjemme jakamista luovan alan palkinnoista on rahoitettu tekijänoikeuskorvauksilla. Näitä ovat mm. Warelius, Topelius, Mikael Agricola, Vuoden tiedetoimittaja, Rudolf Koivu ja Kritiikin Kannukset sekä Finlandia-palkinnot.

Vuoden 2017 Kritiikin kannukset -palkinto myönnettiin muusikko Maija Kauhaselle. Palkintolautakunnan mukaan Kauhanen tuo kansanmusiikin nykypäivään ja luo uutta luopumatta tradition ytimestä.

AVEK 30 vuotta

Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus AVEK perustettiin Kopioston yhteyteen vuonna 1987. 30-vuotiaasta AVEKia juhlettiin lyhyt- ja dokumenttielokuvien sarjalla, jossa esitettiin AVEKin tukemia teoksia vuosien varrelta. Juhlavuoden tilaisuudessa jaoimme 15 000 euron AVEK-palkinnon, jonka sai kuvataiteilija **Kari Yli-Annala**.

Tehokkuutta palveluun uusilla järjestelmillä

Tehostaaksemme toimintaamme ja palvelaksemme asiakkaitamme entistä sujuvammin verkossa olemme panostaneet uusiin asiointipalveluihin. AVEKin uusi hakujärjestelmä ja Kopioston lainauskorvauspalvelu sekä av-tekijöiden asiointipalvelu avautuivat vuoden 2017 aikana. Uudistunut lupakauppa otettiin käyttöön vuoden 2018 alussa.

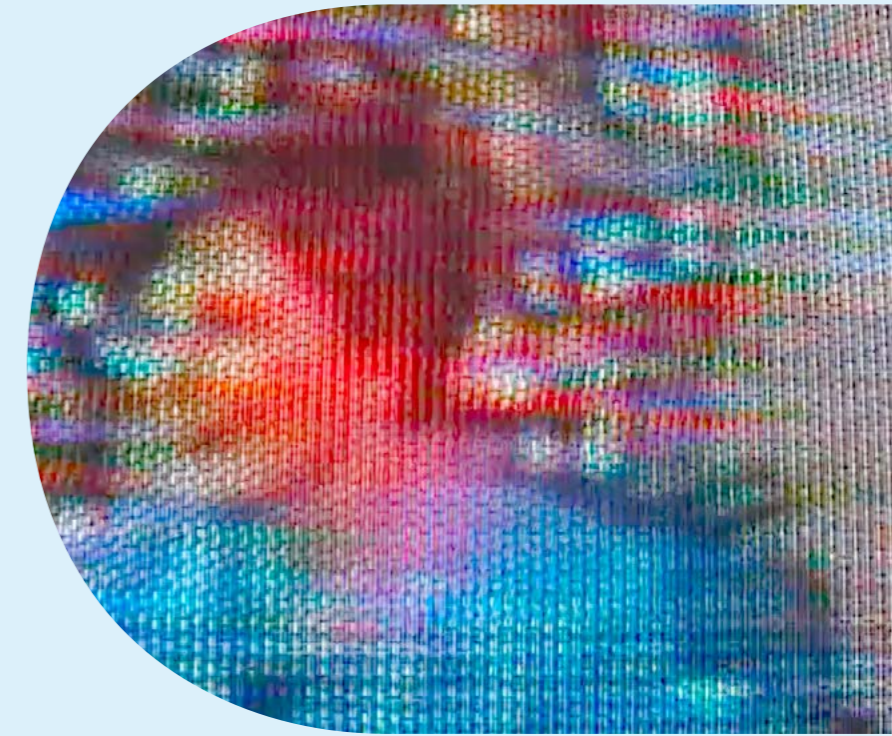
Henkilökunnalle työyhteisötaitoja

Kehittääksemme toimintojamme jokainen kopiostolainen sai viime vuonna antaa kollegoilleen palautetta työyhteisötaitoista ja arvojemme mukaisesta toiminnasta 270°-palautekyselyllä.

Luova100

100-vuotiaasta Suomea juhlistanut hankkeemme Luova100 toi esiin luovien alojen monimuotoisuuden esittelemällä laajan joukon luovien alojen tekijöitä ja ammattajeja. Tekijöiden esittämistä toiveista kokoaamme kannanotto toivottavasti auttaa osaltaan kehittämään alaa yhä elinvoimaisemmaksi.

➔ www.luova100.fi

KUVA KARI YLI-ANNALAN TEOKSESTA WARS DURING LIFETIME 2: "RESOURCES, BUILDINGS, DUTIES", 2008

KUVA: ANTTI KOKKOLA

Valmistautumista muutokseen

2017 oli meille hyvä ja onnistunut vuosi.

Hyvin sujunutta vuottamme leimasi valmistautuminen tulevaan sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Median käytön muuttuminen vaikuttaa suoraan toimintaamme.

Lisensointituotot nousivat miltei 50 miljoonaan euroon pitkälti audiovisuaalisen alueen lisensoinnin menestyksen ansiosta. Valokopiointi- ja digitaalinen lisensointi kehittyi myönteisesti, mutta tuottolisäys oli pienempi.

Tilityksissä oikeudenomistajille toimintaamme varjostaa verkkotalennuspalvelujen tilanne: kotimaisten av-tuottajien ja tekijöiden näkemykset korvaustilitysten jakamisesta ovat kaukana toisistaan. Sovittelun jälkeen haemme nyt yhteisymmärrystä tuottajia edustavan järjestön kanssa.

Muuten tilitystoiminta sujui hyvin vuonna 2016 käyttöönotetun uuden tilitysjärjestelmän ansiosta.

Valmistelimme vuoden lopulla oikeudenkäyntiä kotimaisten kanavien edelleen lähettämistä kaapeliverkoissa, jota

näkemyksemme mukaan olisi pitänyt lisensoida jo vuosia, mutta emme ole päässeet keskusteluyhteyttä pidemmälle operaattoreiden kanssa. Lisensoinnissa olisi kyse merkittävistä tuotosta vuosittain. Ennakkoratkaisua tavoitteleva oikeudenkäynti on pantu vireille vuoden 2018 alussa.

Euroopan unioni valmistelee digitaaliseen sisämarkkinaan liittyvää tekijänoikeusdirektiiviehdotusta, jonka takia olemme tehneet mittavaa valmistelu- ja edunvalvontatyötä kotimaassa ja Brysselissä.

MEDIAN KÄYTTÖ MUUTTAA TARJONTAAMME

Käynnistimme vuoden aikana toimintaympäristömme kartoituksen, joka alkoi Rambollin koostamalla raportilla. Tämän jälkeen Kopioston työntekijöitä valtuutettiin seuraamaan kukin omaa, raportissa tunnistettua muutosaluetta.

Toimintaympäristön aktiivinen havainnointi on oleellista, jotta pystymme ymmärtämään lisensointialueittemme tarjontaa asiakkaiden muuttuvien tarpeiden mukaan.

Jo pitkään on ollut nähtävissä, että median käyttö painottuu yhä vahvemmin kuvalliseen ilmaisuun ja erityisesti liikkuvaan kuvaan. Tämä vaikuttaa siihen, millaisia lupia meiltä odotetaan. Se taas saattaa vaikuttaa jollain aikavälillä tekijänoikeuslakiin ja sitä kautta toimintaamme. Odotamme lainsäätäjältä, että sopimuslissenssipykälää uudistettaisiin ja päivitetäisiin.

Osana toimintaympäristön muutosta audiovisuaalisten tuottajien ja tekijöiden suhde on murroksessa. Tuottajat ovat ryhtyneet vaatimaan yksittäisil-

tä tekijöiltä niitä oikeuksia, joita hallinnoidaan yhteisesti Kopiostossa. Edustamillamme oikeudenhaltijoille keskitetty hallinnointimalli on tehokkaampi – oikeuksien ei haluta hajaantuvan monelle taholle.

Toimintaympäristön seuranta auttaa meitä hahmottamaan teknisen muutoksen vaikutuksia pitkällä aikavälillä. Yritämme mieltää muun muassa lohkoketjujen, tekoälyn ja robotisaation merkitystä toiminnallemme.

2017:N TAPAHTUMIA JA KATSE TULEVAAN

2016 ja 2017 voimaan tulleet opetussuunnitelmat korostivat turvallista tietoverkkoympäristöä, johon tekijänoikeuskysymykset liittyvät olennaisesti. Tarjosimme kunnille ja kouluille tähän liittyvää opetusta ja järjestimme lähes sata tilaisuutta ympäri Suomea.

Luova100-projekti oli meille tärkeä tapa juhlia Suomen juhluvuotta ja korostaa luovan alan tekijöitä ja luovan talouden merkitystä. Bruttokansantuotteestamme noin 7 prosenttia tulee luovan talouden aloilta, ja arvioiden mukaan merkitys vain kasvaa. Samalla kerroimme projektin avulla, mitä hyvää tekijänoikeuslailla saadaan aikaan. Saimme hankkeelle hyvää näkyvyyttä sosiaalisessa mediassa sekä tilaisuuksissa, kuten SuomiAreenassa.

Vuonna 2018 kehitys jatkunee maltillisena hyvään suuntaan. Suuria muutoksia ei ole näköpiirissä, ellei edelleen lähettämiseen löydy yllättäen ratkaisu oikeudenkäynnin ulkopuolella. Se ei kuitenkaan ole todennäköistä.

Kiitän lämpimästi koko henkilökuntaa kuluneesta vuodesta. Tällä asiantuntevalla ja osaavalla tiimillä on erittäin hyvä jatkaa tästä eteenpäinkin.

Valtteri Niiranen
toimitusjohtaja

Luovan työn asialla

Luovan työn tekijät,
kustantajat
ja esiintyvät
taiteilijat
– 45 jäsenjärjestöä

Suojaamme luovaa
työtä ja sen tekijöitä.
Varmistamme, että luovan
alan ammattilaiset saavat
heille kuuluvat korvaukset
teosten käytöstä.

50 000

luovan työn tekijää antanut valtuutuksen

6

erilaista lupatuotetta*

Kopiosto

45 M€

jaettavaksi luovan työn tekijöille

49 M€

tekijänoikeuskorvauksia

Mahdollistamme
tekijänoikeuden
suojaamien
julkaisujen ja av-teosten
vaivattoman ja
vastuullisen käytön.

Asiakkaat:
oppilaitokset,
yritykset, valtio,
kunnat ja kirkot

Teosten käyttäjät:
opettajat,
työntekijät,
meistä jokainen

Luovan työn tekijöitämme:
elokuvantekijät, graafikot, kirjailijat, kriitikot,
kuvittajat, kustantajat, kääntäjät, muusikot,
näyttelijät, ohjaajat, radio- ja tv-selostajat,
sanoittajat, sarjakuvantekijät, säveltäjät,
toimittajat, valokuvaajat jne.

Vaikutamme
yhteiskunnallisesti
ja puolustamme
tekijänoikeuksia.

Tutkimme
teosten käyttöä
ja luomme uusia
luparatkaisuja.

*Lupatuotteemme:

- julkaisujen kopiointi opetuksessa, yrityksissä ja julkishallinnossa
- tv-ohjelmien verkkotallennuspalvelut
- tv-kanavien edelleen lähettäminen
- tv-ohjelmien käyttö opetuksessa
- tv- ja radio-ohjelmien tallenteiden kirjasto- ja laitospöytäkäyttö
- vanhojen lehtiaineistojen käyttö

Kilpailu oikeuksista ja sisältöjen käyttäjästä kiristyy

Toimintaympäristömme muutosta määrittää vahvasti tekniikka ja kuluttajakäyttäytymisen muutos. Uudet ratkaisut muuttavat jatkossa aineiston käyttöä ja käytöstä sopimista.

Vaikka tekijänoikeudellisten aineistojen käyttöön liittyvä toimintaympäristö muuttuu muun maailman mukana ripeästi, tarvitaan jatkossakin Kopioston kaltaisia toimijoita ja kollektiivista tekijänoikeuksien hallinnointia.

Samaan aikaan tekijänoikeusalan sisällä kilpailu oikeuksista on kiristynyt ja asiakkaiden vaatimukset yhden luukun käytännöstä eli luvan saamisesta yhdestä paikasta ovat nousussa.

TEKNIikka VIE ERI SUUNTIIN

Kollektiivinen hallinnointi voi vähentyä, koska kuluttajat ja muut aineistojen käyttäjät ovat aiempaa lähempänä tekijänoikeuksien omistajia. Esimerkiksi lohkoketjun kaltaiset tekniikat voivat siirtää sopimista tapahtuvaksi suoraan oikeudenhaltijan kanssa.

Teknologinen kehitys vaikuttaa myös muulla tavoin toimintaamme. Tekijänoikeuksien kattamaa sisältöä käytetään yhä enemmän eri kanavissa eri aikoina, ja lineaarisen eli perinteisen television katselu vähenee muillakin kuin nuorilla.

Jakeluyhtiöiden rooli muuttuu, kun niiden tarjoamien palveluiden ja tuotteiden kirjo kasvaa. Myös eri sisältöjen erottaminen toisistaan vaikeutuu: onko interaktiivinen liikkuva kuva elokuvaa vai peliä vai jotain muuta. Eri sisällöillä saattaa olla erilainen tekijänoikeuslaillinen kohtelu.

Teoriassa teknologinen kehitys lisää oikeuksiin liittyvää sopimista, mikä luo meille yhä enemmän liiketoimintamahdollisuuksia. Tulovirrat sirpaloituvat pienemmiksi, mutta virtoja on aiempaa enemmän.

Toisaalta jakamistalouden hengessä ihmiset olettavat saavansa sisältöjä ilmaiseksi, jolloin haasteeksi nousee tulojen saaminen sisällöistä ja palveluista. Kaupallisen median olisikin löydettävä itselleen uudet ansaintamallit.

SÄÄNTELYÄ KASVUALALLE

Luovien alojen ja talouden merkitys korostuu tulevaisuudessa. Niiden luomia työpaikkoja, vientimahdollisuuksia ja kilpailukykyä pidetään poliittisesti tärkeinä. Silti kulttuuripoliittinen

ajattelu ei vielä täysin tue luovan työn asemaa osana elinkeinoelämää.

Sääntely Euroopassa on melko tiukkaa, mutta se kohdistuu perinteisen maailman toimijoihin, kun taas kulutus on siirtynyt verkkoon. Pohdinnassa on, miten kaikille toimijoille saadaan samat säännöt. Tätä pohditaan Euroopan unionissa tekeillä olevassa digitaalisia sisämarkkinoita koskevassa tekijänoikeusdirektiivissä.

Vuoden 2017 alussa voimaan tullut laki tekijänoikeuden yhteishallinnosta edistää tekijänoikeushallinnon avoimuutta ja hyvää hallintotapaa.

Toimintamme oli pitkälti jo valmiiksi lain edellytysten mukaista, mutta joitakin muutoksia tehtiin esimerkiksi sääntöihin, jäsenyyssehtoihin, tilityksissä noudatettaviin yleisiin periaatteisiin, sijoitusperiaatteisiin sekä hallinnoituihin oikeuksien luokkiin. Muutokset tehtiin huhtikuussa 2017 pidetyssä kevätkokouksessa. ●

Luovasta työstä kaikille hyvää

”Kopioston toiminta kulkee käsi kädessä teknologisen kehityksen kanssa”, toteaa syksyllä 2018 eläkkeelle jäävä hallintojohtaja **Pirjo Tuunanen**, joka tuli taloon 1990-luvun alussa.

1990-luvun jälkeen Suomi on noussut lammasta, liittynyt EU:hun ja ottanut euron käyttöön. Teknologinen kehitys kiihtyy yhä ja muuttaa toimintaa monin tavoin.

Nyt Kopioston talouden haasteena on luoda järjestelmäkehityksellä uutta tehokkuutta ja läpinäkyvyyttä, jotta ydinprosessit voidaan hallita kokonaisvaltaisesti korvaustuottojen perinnästä oikeudenomistajien tilityksiin.

Kopioston tuottojen lähteet muuttavat perinteisten tallentamisratkai-

sujen hiipussa. Siksi Kopioston on pysyttävä hereillä ja kehitettävä uusia ratkaisuja etukenossa. Näin päästään verkkotallennuspalvelun lisensoinnin kaltaisiin aluevaltauksiin.

Markkinoiden muutoksia ennakoidaan muun muassa henkilöstön osaamisen kehittämisellä. Vuonna 2017 tehtiin 270°-palautekysely ja sen pohjalta jokaiselle työntekijälle oma kehityssuunnitelma. Työ jatkuu vuonna 2018.

Pirjo toivoo Kopioston jatkossakin pysyvän voimissaan ja tekevän hyvää työtään luovan alan puolesta sekä panostavan henkilökunnan osaamiseen ja työhyvinvointiin.

”Luova työ on moniäänistä ja -kulttuurillista, ja se tekee loppujen lopuksi meille kaikille hyvää.”

KUVA: JUHO HEIKKINEN

Luova100 ilmentää luovan työn moni- muotoisuutta

Vuodenvaihteessa päättyi puolentoista vuoden mittainen Luova100-hankeemme, joka kertoo luovan työn merkityksestä tekijöilleen ja koko yhteiskunnalle.

100-vuotiaasta Suomea juhlistavan Luova100-hankeemme tavoitteena oli nostaa esiin luovaa alaa ja tekijänoikeuksia, kannustaa nuoria alalle sekä tuoda luovan alan tekijöiden ääni kuuluviin. Samalla halusimme kertoa luovan työn merkityksestä Suomen kielelle, kulttuurille, taloudelle ja työllisyydelle.

Hanketta oli toteuttamassa laaja joukko luovan työn tekijöitä, Kopioston jäsenjärjestöt ja moninaisia yhteistyökumppaneita.

TEKIJÄNSÄ NÄKÖINEN TARINA

Tulevaisuuteen suuntautuvassa hankkeessa esiteltiin laaja joukko luovien alojen tekijöitä, ja sen tavoitteena oli lisätä eri aloja edustavien tekijöiden ammattiyhteisöä ja yhteistyötä.

Osana hanketta kerättiin myös luovan alan tekijöiden toiveita Suomelle ja ajatuksia siitä, miten luovat alat voisivat toimia seuraavatkin 100 vuotta Suomen kielen ja kulttuurin tukipilareina. Tekijöiden tarinat kertovat siitä, miten he ovat päätyneet alalle, millaista työ on ja millaisena he näkevät alan tulevaisuuden.

Luova100 nostaa esiin alan rikkauden, monimuotoisuuden ja jatkuvan muutoksen. Hankkeen aikana tuotetut materiaalit löytyvät osoitteesta luova100.fi. Niitä voidaan hyödyntää muun muassa opetuskäytössä. ●

KUVA: LUOVA100-VIDEO, SEBASTIAN VISA

CA SE Äänimaailmoja rakentamassa

Ruudulla vilistävän animaatiohämsterin askelten äänet luovat elokuvan äänimaailmaa. **Salla Hämäläinen** on yksi niistä tekevästä äänisuunnittelun ammattilaisista.

”Äänisuunnittelu tuntui musiikkitaustani takia minulle lähimmältä elokuva-alan osa-alueista. Minulla oli myös opettaja, jonka innostus tarttui minuun”, Salla muistelee.

Hän on työskennellyt paljon animaation parissa mutta tehnyt äänimaailmoja myös tv-ohjelmiin ja peleihin. Lisäksi hän on lopputyönään käsikirjoittanut, ohjannut ja tuottanut *Metsänpeitto*-elokuvan.

Tekijänoikeusjärjestelmää hän pitää hyvänä keinona muuttaa henkistä pääomaa taloudelliseksi pääomaksi. Oman elokuvan tuottamisessa AVEKin merkitys nousi selvästi esiin.

”On todella tärkeää, että tekijät voivat hakea apurahoja usealta luukulta. AVEK tuo monimuotoisuutta taideilmaisuuksiin Suomessa.” Vuonna 2017 Salla oli mukana Luova100-hankkeessa kertomassa omasta työstään. Hänen mielestään hanke oli arvokas taiteellisen työn ja merkityksen esiintuojana.

”Taiteellista työtä ei pitäisi nähdä vain kulueränä, eivätkä luovat alat voi olla pelkästään markkinavetoisia. Mielestäni Luova100 on lisännyt ymmärrystä tästä yleisesti ja päättäjien keskuudessa.”

Tuotteita kehitetään asiakastarpeiden mukaan

Moninaisen asiakaskunnan ja nopean teknisen kehityksen takia meidän on seurattava jatkuvasti asiakkaidemme tarpeita ja kehitettävä niihin uusia ratkaisuja.

Kopiosto myöntää lupia tekijänoikeuden suojaamien julkaisujen kopiointiin ja digitaaliseen käyttöön sekä av-teosten erilaisiin käyttötapoihin. Asiakkaitamme ovat muun muassa oppilaitokset, valtio, kunnat, uskonnolliset yhteisöt, yritykset ja yhteisöt.

Oppilaitoksille myönämme lupia, jotka mahdollistavat opetuksessa käytettäväksi julkaisujen ja verkossa olevia teosten kopiointin, tv-ohjelmien tallennuksen Ylen kanavilta ja MTV3-kanavalta sekä Yle Areenan ja Elävän arkiston kotimaisen sisällön esittämisen opetuksessa. Tv-ohjelmien tallennuslupan myönämme yhdessä tuottajien ja lähettäjäyritysten kanssa.

Yrityksille, yhteisöille ja julkishallinnolle myönämme lupia sisäiseen käyttöön kopiointia varten. Korvaustuotoissa mitattuna suurin yritysasiakasryhmä ovat operaattorit, joille lisensomme ulkomaisten tv-kanavien edelleen lähettämistä. Verkkotallennuspalveluluvalta taas operaattori saa tarjota verkossa toimivia tv-ohjelmien tallennuspalveluja kuluttajille, jotka voivat tallentaa tv-ohjelmia määräajaksi omaan käyttöön.

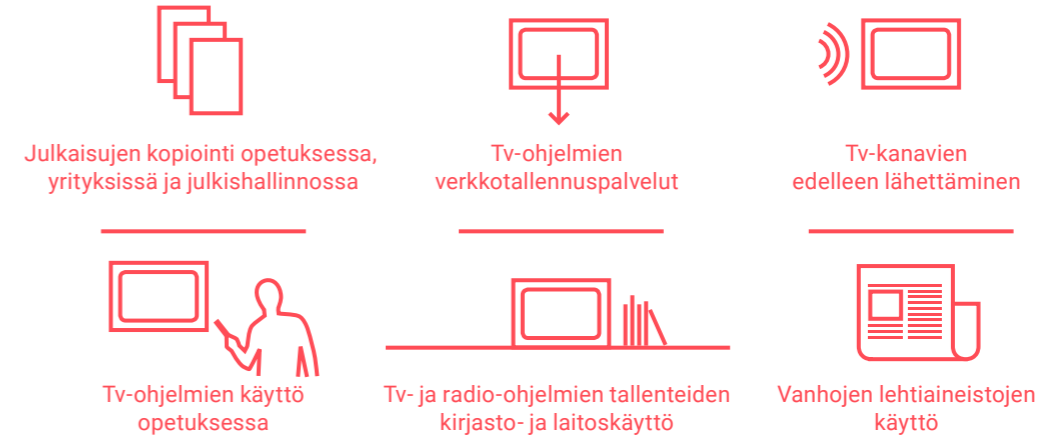
JATKUVAA TUOTEKEHITYSTÄ

Kopioston tuotteiden käytössä on jo jonkin aikaa näkynyt kopiointitekniikan vaihtuminen. Käytännössä valokopiointi ja tv-ohjelmien tallennus ovat vähentyneet. Opetuksessa opetusmateriaali jaetaan sähköisillä opetuslustoilla, joissa hyödynnetään rinnan erilaisia digitaalisia aineistoja. Tv-ohjelmia käytetään yhä enemmän suoratoistopalvelujen kautta.

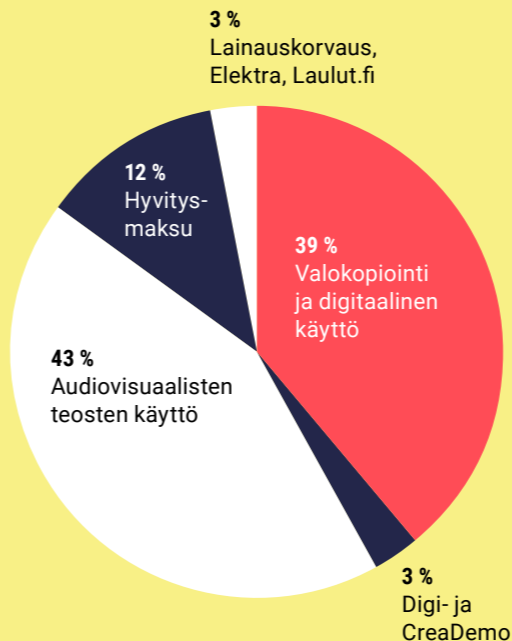
Muutokset aiheuttavat paineita tuotekehitykseen. Uusi tekniikka mahdollistaa teosten aiempaa monipuolisemman käytön uusissa jakelukanavissa. Näihinkin uusiin käyttötapoihin tarvitaan luparatkaisuja.

Pysyäksemme ajan tasalla asiakkaidemme tarpeista ja pystyäksemme vastaamaan niihin tutkimme asiakkaiden median käyttöä ja seuraamme saamaamme asiakaspalautetta. Ilmenneitä tarpeita käsittelevät Kopioston aihealueittain muodostetut lupatyöryhmät, joissa oikeudenhaltijat ovat edustettuina alansa asiantuntijoina. Työryhmä selvittää, miten asiakkaiden tarpeeseen voidaan vastata, ja valmistelee tarvittaessa lisenssiehdot uudelle lupatuotteelle.

Kopioston lupatuotteet

Korvaustuottojen jakauma vuonna 2017

Yksi esimerkki viimeaikaisesta kehitystyöstä olivat varhaiskasvatuksen tarpeisiin tehdyt kopiointiluvat. Syksyllä 2016 tekemämme selvityksen mukaan varhaiskasvatuksessa kopiointiin aineistoja käyttöihin, joita kuntien kopiointilupa ei kattanut. Siksi Suomen Kuntaliitto ja Kopiosto sopivat uudesta lupakäytännöstä.

Pitkäjänteisestä kehitystyöstä hyvä esimerkki on opetuksessa käytettyjen aineistojen digitaalisen käytön lupien kehittäminen. Olemme seuranneet tiiviisti opetuksen kehittymistä ja luoneet muutosten mukana uusia luparatkaisuja oppilaitosten käyttöön.

ARKISTOT AUKI

Vuonna 2017 lanseerasimme uutena tuotteena lehtikustantajien arkistolisenssin, jonka perusteella sanomalehtikustantajat voivat hyödyntää vanhaa arkistoaineistoa: digitoida vanhan paperisen arkistonsa ja välittää digitoituja teoksia verkossa. Nyt sanomalehdet voivat tuoda esiin vanhoja materiaalejaan esimerkiksi lehden tilaajille. ●

35 miljoonaa euroa tekijänoikeuskorvauksia

Vuonna 2017 tilitimme tekijänoikeuskorvauksia esittäville taiteilijoille, tekijöille ja kustantajille yhteensä reilu 31 miljoonaa euroa. Korvauksia tilitettiin oikeudenomistajille henkilökohtaisesti sekä heitä edustavien järjestöjen kautta.

Tilittämämme korvaukset kerättiin av-teosten käyttöluvista ja julkaisujen kopiointiluvista. Lisäksi Kopiosto tilittää yksityisen kopiointin korvausta eli hyvitysmaksua av-tekijöille ja lainauskorvausta kuvantekijöille. Ulkomaisen aineiston kopiointista kerätyt korvaukset Kopiosto tilittää ulkomaisille vastavuoroisuuskumppaneilleen.

Jäsenjärjestömme jakavat Kopiostolta saamansa korvaukset edelleen jäsenilleen apurahoina, suorina korvauksina tai järjestävät muutoin luovan työn tekijöitä ja kustantajia hyödyttäviä palveluita. Järjestöt rahoittavat kopiointikorvauksilla myös monia luovan alan palkintoja.

AVEKIN TUKI KOTIMAISALLE AV-KULTTUURILLE

Yhteydessämme toimiva Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus AVEK jakoi vuonna 2017 kotimaiselle av-kulttuurille yli 3,6 miljoonaa euroa. AVEKin varat ovat pääasiassa peräisin yksityisen kopiointin hyvitysmaksusta. Lisäksi AVEK myöntää luovan alan tukia opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämistä DigiDemo-, CreaDemo- ja StepDemo-määrärahoista. ●

Korvaukset oikeudenomistajille ja tuet av-kulttuurille

- ➔ Av-teosten korvaukset tekijöille, esittäjille, tuottajille ja lähettäjäyhtiöille: 15 miljoonaa euroa
- ➔ Kopiointikorvaukset tekijöille ja kustantajille: 14,5 miljoonaa euroa
- ➔ Lainauskorvaus kuvantekijöille: 1,4 miljoonaa euroa
- ➔ Kopiointikorvaukset ulkomaalaisille vastavuoroisuuskumppaneille: 0,5 miljoonaa euroa
- ➔ Tuki kotimaiselle av-kulttuurille: 3,6 miljoonaa euroa (AVEK)

Kulttuuritta käy kalpaten

Niemi-kirjallaan Finlandia-palkinnon voittanut **Juha Hurme** ei palkinnostaan paljoa perusta.

”Olen kirjoittanut neljä muuta, yhtä hyvää kirjaa, joita ei ole palkittu. Se ei ole merkinnyt mitään. Käänteislogiikalla nyt saatu palkinto ei merkinnyt mitään eikä näy elämässä mitenkään”, Juha toteaa.

Niemi kertoo tuhansista, ellei miljardeista vuosista. Sen sisältämän kansanrunouden historian ja tuhannen vuoden takaa kumpuavien runojen inspiroimana syntyi näytelmä Lemminkäisestä – originaalikäsikirjoitus, jonka pohjatyö on julkaistu kirjana. Juhalle teatterin tekeminen on kaikkien samaa työtä, kirjoittaapa hän alkuperäistä käsikirjoitusta tai dramatisoi olemassa olevaa tekstiä. Ohjauksessakin on pohjimmitaan kyse aina tekstin ymmärtämisestä.

”Luova työ ei voi huonosti, vaikka kulttuuripolitiikka on ollut nihkeää viime vuosikymmeninä. Iso kysymys kuitenkin on, haluaako yleisö taidetta, pidetäänkö sitä tarpeellisena. Moni vastaa nykyisin ei.”

”Minusta kulttuuri – taide ja tiede – ovat kaikki kaikessa. Ne jos mitkä ovat tulevaisuuden tutkimusta, tuntosarvet entistä parempaan elämään. Jos me tuhoamme ne, meidän käy kalpaten.”

Audiovisuaalinen kulttuuri myötätuudessa

Hyvä taloustilanne on näkynyt monipuolisena audiovisuaalisen kulttuurin tukemisena. Toimikaudella keskityimme vahvasti dokumenttielokuvien ja mediataiteen tukemiseen.

Kopioston yhteydessä toimiva Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus AVEK tukee tekijänoikeusvaroilla audiovisuaalista kulttuuria. Vuonna 2017 teimme päätöksen siirtää AVEKin toimikausi kalenterivuodeksi. Heinäkuun 2016 alusta alkanut kausi ulottui poikkeuksellisesti vuoden 2017 loppuun.

Toimikausi oli meille taloudellisesti hyvä. Normaalia pidemmällä toimikaudella käytösämme oli audiovisuaalisen kulttuurin edistämiseksi 5,7 miljoonaa euroa, joista noin 1,5 miljoonaa siirtyy vuodelle 2018.

TUKEA AV-KULTTUURILLE 3,6 MILJOONAA

Toimikauden loppuosan aikana, kalenterivuonna 2017, jaoimme erilaisia tukia yhteensä 3,6 miljoonaa euroa. Tukimuodoista käsikirjoitus- ja tuotantotuen osuus on selvästi suurin. Muita tukimuotoja ovat kulttuurivienti, täydennyskoulutus sekä festivaalien järjestäminen.

Summaan sisältyvät myös opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämiin avustuksiin perustuvat Demo-tuet. CreaDemolla tuetaan tuote- ja palveluinnovaatioita, DigiDemolla uusien kerronnan muotojen kehittämistä, ja uudella StepDemolla tuetaan nuorten osallistamista etenkin pelien ja musiikin alueilla.

Lisäksi myönsimme tukea yksittäisille hankkeille, joista yksi merkittävimmistä oli joulukuussa 2016 käynnistynyt dokumenttielokuvan vaikuttavuustyö. Sen tavoitteena on kehittää dokumenttielokuvien yhteiskunnallista vaikuttavuutta ja lisätä niiden aiheista käytävää

keskustelua. Työ jatkuu vielä vuonna 2018. Hakemuksia käsitelimme vuoden 2017 aikana kaikkiaan 1 073.

SUURIN MEDIATAITEEN TUKIJA

Asemaamme Suomen suurimpana mediataiteen tukijana vahvisti Mediarata-tuki. Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi 200 000 euron summan käytettäväksi mediataiteen tuotantorakenteiden vahvistamiseen ja tuottajien ja tuotantoyhtiöiden toimintaedellytysten parantamiseen.

AVEK myöntää myös joka vuosi mediataiteen palkinnon. Vuonna 2017 sen sai videotaiteilija **Kari Yli-Annala**, joka liikkuu sujuvasti genrerajojen yli, lainaa ahkerasti muilta medioilta ja hyödyntää viittauksia kirjallisiin teoksiin, filosofiaan ja poliittisiin ilmiöihin.

KAUDELLA TAPAHTUNUTTA

Vuoden 2017 keväällä siirryimme tuotantotuen hakemisessa sähköiseen hakukäytäntöön ja uudistimme koulutusapurahojen hakukäytännön.

Toimintakauteen sisältyi myös AVEKin 30-vuotisjuhlat syyskuussa 2017. Merkkivuoden juhliseksi järjestämämme tilaisuuden lisäksi toteutimme yhteistyössä Kansallisen audiovisuaalisen arkiston kanssa 10-osaisen juhlasarjan AVEKin tukemista lyhyt-, dokumentti- ja animaatioelokuvista sekä mediatadeteoksista. Sarja esitettiin syys- ja lokakuussa 2017.

AVEKin toimintakertomus kaudesta 2016-2017 on luettavissa www.kopiosto.fi/avek.

KUVA: JANNINA DARIA WITKOWSKI

Keppihevoset opettavat kunnioitusta

Selma Vilhunen löysi elokuvansa *Hobbyhorse Revolution* aiheen Oulussa järjestetyistä keppihevosten estekilpailuista otetuista videoista.

"Minusta oli hienoa, että teini-ikäiset heittäytyivät niin täysillä mielikuvitusmaailmaan. He uskalsivat olla hämmentävän vapaita", Selma toteaa.

Parhaan dokumentin Jussin saanut elokuva seuraa kolmea nuorta, joiden elämää keppihevosharrastus on muuttanut ja jotka uskaltavat elää omannäköistään elämää.

"Minulle yksi elokuvan ulottuvuus olikin opiskella, miten olla vapaa, löytää sisäinen kepparinsa. Tärkeää oli myös tyttöjen viesti siitä, että ketään ei tuomita pinnallisesti. Sellaista, mitä ei ymmärrä, voi kuitenkin kunnioittaa."

Pätkiä elokuvasta lähti leviämään viraalina netissä. Selma on tunnettu myös Oscar-ehdokkuuden saaneesta *Pitääkö mun kaikki hoitaa?* -lyhytelokuvasta. Nyt työstettävänä on **Kirsikka Saaren** käsikirjoittama elokuva *Hölmö nuori sydän*.

AVEKin tuen merkitys korostuu lyhytelokuvissa, joissa tukisumma on suhteessa suurempi.

"AVEK on tärkeä myös siksi, että se tukee kokeellisia lyhytelokuvia. Silloin niitä voidaan tehdä ilman kaupallisia tulostavoitteita. Suomessa on paljon hyviä tekijöitä, mutta elokuva-alalla saisi olla enemmän moniäänisyyttä."

Tutkimus toiminnan kivijalkana

Määritämme Kopiostossa tutkimuksen avulla korvausten hinnoittelun ja jaon. Tutkimukset antavat myös suuntaa järjestön koko toiminnan ja tuotteiden kehittämiseksi.

Tutkimme lisensoimiemme aineistojen käyttöä laajasti, sillä toimintamme perustuu pitkälti tutkimusten tuloksiin. Tuloksia käytetään paitsi kerättyjen korvausten jakamisessa tekijöille ja kustantajille myös korvausten määrittämisessä eli hinnoittelussa.

Kopioston luvalla teoksia käyttävä asiakkaamme voi joissakin tilanteissa antaa yksityiskohtaiset tiedot teoksista ja niiden käytöstä. Näin on esimerkiksi verkkotallennuspalvelun ja tv-ohjelmien edelleen lähettämisen kohdalla, joissa operaattorit voivat antaa tarkan kuvauksen käytetyistä ohjelmista. Monilla aloilla, esimerkiksi opetustoiminnassa, ainoa tapa selvittää julkaisujen valokopioinnin ja av-teosten käytön laajuutta on kysyä suoraan käyttäjiltä.

TIETOA KEHITYKSEN POHJAKSI

Hyödynnämme tutkimustietoa myös uusien lupamallien suunnittelussa ja rakentamisessa sekä tulevaisuuden luotaamisessa. Onko teosten käyttö edelleen sellaista, että siihen tarvitaan tekijänoikeuslupia? Voiko Kopiosto tarjota tähän oikeanlaisia lupia? Jos ei, voidaanko sopiva luparatkaisu kehittää?

Tutkimuksesta saadaan tukea näihin kysymyksiin liittyvään päätöksentekoon.

Esimerkki tutkimuksen ja tuotekehityksen läheisestä suhteesta on yritysten käyttöön tarkoitettu lisenssi julkaisujen digitaaliseen kopiointiin. Liitimme sen osaksi yritysten kopiointilupaa alkuvuodesta 2018. Tutkimus osoitti digitaalisista lähteistä tapahtuvan kopiointin lisääntyneen yrityksissä, jolloin todennettuun tarpeeseen voitiin luoda lupatuote.

Vuonna 2017 valmistunut audiovisuaalisten teosten käyttöä opetuksessa selvittänyt tutkimus osoitti YouTuben vahvan merkityksen opetuksessa. Kun tarkastellaan kaikkia opetuksessa esitettyjä ohjelmia tai videoita, on YouTube selvästi yleisin lähde, josta niitä esitetään. Kyse on tärkeästä av-teosten opetuksen käytön kanavasta, vaikka kotimaisten ohjelmien esittämisessä Yle Areena onkin vielä hieman YouTubea suosittu.

Tällaista tietoa ei olisi mahdollista saada ilman tutkimusta. YouTubessa jaettujen videoiden tekijät vaihtelevat yksityisistä henkilöistä yrityksiin tai oppilaitoksiin ja järjestöihin, ja ne ovat sisällöltään hyvin erilaisia.

Kehitämme jatkuvasti tutkimusmenetelmiämme, sillä tutkittava ympäristö muuttuu vinhaa vauhtia.

LUOTETTAVUUS ENNEN KAIKKEA

Käytännössä tutkimuksemme ulottuu laajalti koko Suomeen ja sen yhteiskuntaelämän alueisiin. Tutkimustoiminnan haasteena on tehdä tämä järkevillä kustannuksilla ja ennen kaikkea luotettavasti.

Luotettavuus on elintärkeää siksi, että tutkimustulosten perusteella liikutellaan suuria summia. Kaikki valokopioinnin ja digitaalisen käytön tuotomme – noin 17 miljoonaa euroa – perustuvat oleellisesti tutkimuksiin ja tutkimustulosten käyttöön. Lisäksi tutkimustietoa käytetään kerättyjen korvausten jakamiseksi tekijöille ja kustantajille.

Luotettavuuden varmistamiseksi tarvitaan vahvaa tutkimusmenetelmää: laajaa kohdejoukkoa tutkittaessa tilastollinen menetelmä on ylivoimainen tehokkuudeltaan ja luotettavuudeltaan. Me myös kehitämme jatkuvasti tutkimusmenetelmiämme, sillä tutkittava ympäristö muuttuu vinhaa vauhtia. ●

Organisaatio ja jäsenjärjestöt

Organisaatio

Hallitus 2017

Hallituksen puheenjohtaja **Heikki Jokinen**, vapaa toimittaja
Karola Baran, toiminnanjohtaja, Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto ry
Anna-Liisa Haavikko, toimittaja
Mikko Hoikka, liittojohtaja, Aikakauslehtien Liitto ry
Elina Kuusikko, toiminnanjohtaja, Suomen Näyttelijäliitto ry
Sakari Laiho, johtaja, Suomen Kustannusyhdistys ry
Tommi Nilsson, toiminnanjohtaja, Kuvasto ry
Suvi Oinonen, toiminnanjohtaja, Suomen Kirjailijaliitto ry
Jukka-Pekka Pietiäinen, toiminnanjohtaja, Suomen tietokirjailijat ry
Pekka Sipilä, toiminnanjohtaja, Suomen Musiikkikustantajat ry
Ahti Vänttinen, puheenjohtaja, Suomen Musikkojen Liitto ry

Johtoryhmä

Valtteri Niiranen, toimitusjohtaja
Sari Ahonen, johtaja, oikeudenomistajapalvelut
Maria Bregenhøj, viestintäpäällikkö
Juha Jukkara, johtaja, asiakasosasto
Juha Samola, pääsihteeri, AVEK
Arto Tamminen, johtaja
Jukka-Pekka Timonen, varatoimitusjohtaja, laki- ja tutkimuspalvelut
Pirjo Tuunanen, hallintojohtaja

Henkilöstö

Vuonna 2017 Kopiostossa työskenteli 42 henkilöä

47 vuotta

Henkilökunnan keski-ikä

12 vuotta

Keskimääräinen työsuhteen kesto

70 %

naisia

30 %

miehiä

Jäsenjärjestöt

Kopiosto edustaa 45 jäsenjärjestön kautta yli 50 000:ta suomalaista oikeudenomistajaa. Lisäksi edustamme ulkomaisten sisarjärjestöjen kanssa tehtyjen vastavuoroisuussopimusten nojalla myös ulkomaisia luovan alan toimijoita.

Tekijäjärjestöt

Aikakauslehtien Päätoimittajat ry (Apy)
AKAVA ry
Animaatioklinikka – Suomen animaationtekijät ry
Esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden tuottajien tekijänoikeusyhdistys Gramex ry
Finlands svenska författareförening rf (FSF)
Finlands Svenska Skådespelarförbund rf (FSS)
Finnfoto – Suomen valokuvajärjestöt ry
Freelance Ohjelmatyöntekijät ry (FOT)
Grafia ry
Kuvittajat ry
Lavastus- ja pukusuunnittelijat ry (LP)
Paikallislehtien Päätoimittajayhdistys ry (PPY)
Päätoimittajien yhdistys ry (PTY)
Radio- ja televisiotoimittajien liitto (RTTL)
Sarjakuvantekijät ry
Suomen arvostelijain liitto ry (SARV)
Suomen elokuva- ja mediatyöntekijät SET ry
Suomen Elokuvaajien Yhdistys ry (F.S.C.)
Suomen Elokuvaohjaajaliitto SELO ry
Suomen Journalistiliitto ry (SJL)
Suomen Kirjailijaliitto ry
Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto ry (SKTL)
Suomen Musiikintekijät ry
Suomen Musikkojen Liitto ry (SML)
Suomen Nuorisokirjailijat ry
Suomen Näyttelmäkirjailijat ja Käsikirjoittajat ry
Suomen Näyttelijäliitto ry
Suomen Radio- ja TV-selostajat ry
Suomen Säveltäjät ry
Suomen Taiteilijaseura ry (STS)
Suomen tanssi- ja sirkustaiteilijat ry (STST)
Suomen teatteriohjaajat ja dramaturgit ry (STOD)
Suomen tiedetoimittajain liitto ry
Suomen tietokirjailijat ry
Säveltäjien Tekijänoikeustoimisto Teosto ry
Taiteilijajärjestöjen yhteistyöjärjestö Forum Artis ry
Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto ry (Teme)
TV-kuvaajat ry
Visuaalisen alan taiteilijoiden tekijänoikeusyhdistys Kuvasto ry

Kustantajajärjestöt

Aikakauslehtien Liitto ry
Sanomalehtien Liitto ry
Suomen Kustannusyhdistys ry (SKY)
Suomen Musiikkikustantajat ry
Suomen Tekniset Kustantajat ry (STEK)
Suomen tiedekustantajien liitto ry

Kokonaistuotot kasvoivat hieman

Vuonna 2017 perimme korvauksia yhteensä 49,4 miljoonaa euroa, eli korvaustuotot olivat samalla tasolla kuin vuonna 2016.

Perinnän ja tilityksen väliseksi ajaksi sijoitamme korvausvaroja niiden tuottavuuden ja maksuvalmiuden varmistamiseksi.

Vuoden 2017 rahoitus- ja sijoitustoiminnan tuotot olivat 0,8 miljoonaa euroa, kun edellisvuonna vastaava luku oli 0,2 miljoonaa euroa.

Kaikki tuottomme yhteensä nousivat 50,2 miljoonaan euroon, joka ylitti 0,5 miljoonalla vuoden 2016 luvun 49,7 miljoonaa.

Kaikki kulumme olivat yhteensä 5,5 miljoonaa euroa, hieman alle edellisvuoden 5,7 miljoonan. Kulujen osuus kaikista tuotoista oli 10,9 prosenttia.

Tilitimme tekijänoikeus-korvauksia vuonna 2017 yhteensä reilu 31 miljoonaa euroa.

Tuotot ja kulut

TUHATTA EUROA	2017	2016	MUUTOS-%
TUOTOT			
Av-teosten käyttö	21 210	20 986	1,1 ↑
Valokopiointi ja digitaalinen käyttö	19 513	17 573	11,0 ↑
Hyvitysmaksu	5 696	8 345	-31,7 ↓
Digi- ja CreaDemo	1 354	1 354	0,0 —
Lainauskorvaus, Elektra, Laulut.fi	1 644	1 138	44,5 ↑
Rahoitus- ja sijoitustuotot	761	232	228,0 ↑
Palvelutuotot	69	78	-11,5 ↓
Jäsen- ja liittymismaksut	3	3	0,0 —
TUOTOT YHTEENSÄ	50 249	49 708	1,1 ↑
KULUT			
Toiminnan kulut	5 024	4 816	4,3 ↑
Poistot	429	309	38,8 ↑
Arvonlennukset	0	600	-100,0 ↓
KULUT YHTEENSÄ	5 453	5 724	-4,7 ↓
SIIRTO JAETTAVAKSI	44 797	43 984	1,8 ↑
Kulut, % kaikista tuotoista	10,9	11,5	-5,2 ↓

Tuotot käyttöluvista

TUHATTA EUROA	2017	2016	MUUTOS-%
VALOKOPIOINTI JA DIGITAALINEN KÄYTTÖ			
Oppilaitokset	14 025	12 214	14,8 ↑
Yritykset	2 223	2 207	0,7 ↑
Kunnat	1 987	1 607	23,6 ↑
Valtionhallinto	673	979	-31,3 ↓
Kirkollishallinto	417	422	-1,2 ↓
Muut tuotot	189	143	32,2 ↑
YHTEENSÄ	19 513	17 573	11,0 ↑

TUHATTA EUROA	2017	2016	MUUTOS-%
AUDIOVISUAALISTEN TEOSTEN KÄYTTÖ			
Verkkotallennuspalvelut	14 133	12 945	9,2 ↑
Opetus- ja tallennekäyttö	4 265	4 559	-6,4 ↓
Edelleen lähettäminen	2 328	3 129	-25,6 ↓
Korvaukset ulkomailta	484	352	37,5 ↑
YHTEENSÄ	21 210	20 986	1,1 ↑

Maksetut korvaukset ja tuet

TUHATTA EUROA	2017	2016	MUUTOS-%
Valokopioinnin ja digitaalisen käytön korvaukset jäsenjärjestöille	14 554	13 243	10,0 ↑
Av-teosten opetuskäytön ja yksityisen kopioinnin korvaukset av-tekijöille	4 582	7 560	-39,4* ↓
Verkkotallennuspalvelukorvaukset Gramexille, Teostolle ja Tuotokselle	5 367	7 030	-23,6* ↓
Ulkomaisten tv-kanavien edelleen lähettämisen korvaukset ulkomaisille sisärjestöille, tuottajille ja lähettäjäyrittäjille	2 580	2 530	2,0 ↑
Lainauskorvaus kuvantekijöille	544	1 114	-51,1* ↓
Ulkomaisten teosten kopiointikorvaukset ulkomaisille sisärjestöille	542	727	-25,4 ↓
Av-teosten opetuskäyttökorvaukset KOURAn kautta apurahoina ja palkintoina	411	440	-6,6 ↓
Elektra-palvelun käyttökorvaus tieteellisten artikkeleiden tekijöille ja kustantajille	43	43	0,0 —
AVEKin jakamat tuet ja apurahat yksityisen kopioinnin korvauksista sekä Digi- ja CreaDemo määrärahoista	3 359	3 043	10,4 ↑
YHTEENSÄ	31 983	35 722	-10,5 ↓

*Vuonna 2016 on tilitetty kahden vuoden korvaukset

**Taiteellista työtä ei pitäisi
nähdä vain kulueränä.**

Salla Hämäläinen, äänisuunnittelija

Kopioisto
Hietaniemenkatu 2
00100 Helsinki
09 431 521
kopioisto@kopioisto
www.kopioisto.fi